

[information.dk](https://www.information.dk)

Debat: Socialisme er blevet til en drøm om lejligheder med tagterrasser og delebiler for danskerne

Dette er et debatindlæg. Indlægget er udtryk for skribentens egen holdning. Læs mere her

7-9 minutter

I en lang periode var socialisme en betegnelse for en overgangsform på vejen mod et kommunistisk samfund, altså et samfund uden klasser, stat, penge og lønarbejde. Såvel kommunister som anarkister, syndikalister og socialister delte denne vision. Det betyder socialisme desværre ikke længere. Hverken for socialdemokrater eller den del af venstrefløjen, som Pelle Dragsted tilhører.

I dag er socialisme ikke et alternativ til kapitalismen, men bare (drømmen om) en lidt mere menneskelig udgave af denne. Som Marx og generationer af revolutionære marxister siden har insisteret på, er en sådan forbedret kapitalisme imidlertid en illusion. Den kapitalistiske produktionsmåde lader sig ikke styre. Så opgaven må stadig være afskaffelsen af staten og pengene, så det bliver muligt at leve på andre måder.

Der er ikke så tit, at danske politikere skriver en sammenhængende tekst, der analyserer et længere historisk

forløb, endsiges fremlægges noget, der minder om et manifest. I al sin anakronisme er det næsten et sympatisk foretagende. Det er, som om det politiske findes. Hvis ikke man vidste bedre, kunne man forledes til at tro, at der eksisterer en politisk offentlighed, hvor 'vi' – de facto selvfølgelig kun politikere, chefredaktører og kommentatorer – stadig diskuterer, hvilken politik der skal føres, og hvor vi som samfund skal hen.

Jeg er mindre interesseret i at kritisere Pelle Dragsted og hans forslag om en bæredygtig socialisme, som bygger på arbejder- og andelsbevægelsen, og mere interesseret i at overveje, hvad bogen fortæller os om den danske venstrefløj og dens historiske udvikling: Hvorfor den er endt med at frasige sig enhver ansats til en mere grundlæggende forandring af verden.

Meget lidt radikale forslag

Som det er fremgået af den meget positive modtagelse af bogen, er Dragsteds forslag om en demokratisk økonomi meget lidt radikale. Faktisk er det svært at læse bogen som andet end én lang hyldest til det lokale lønproduktivitetkompromis, hvor arbejderbevægelsens organisationer endte med at smelte sammen med statsmagten og indgik en alliance med den lokale kapitalistklasse om at give arbejdere og de lavere klasser adgang til kultur, uddannelse og boliger mod, at de opgav enhver forestilling om en mere radikal omkalfatring (og solidaritet med de fordømte i de tidligere og nuværende kolonier).

Dragsteds bog er den endelige fuldbringelse af denne

udvikling, hvor det viser sig, at vi allerede er kommet hjem. Hvor venstrefløjten til venstre for Socialdemokratiet tilslutter sig det nationaldemokratiske projekt og bekræfter opgivelsen af enhver international solidaritet. Det kan godt være, at den kapitalistiske produktionsmåde har nogle indbyggede problemer, men dem har vi nogenlunde styr på her hos os, i Danmark, så projektet er egentlig bare at gøre lidt mere af det samme, gøre det lidt bedre. Derfor lyder de små fremtidsscenerier, som Dragsted har indlagt i bogen, som en lidt forbedret udgave af i dag. Bogens fortæller sidder og drikker kaffe, og alt er egentlig bare dejligt. Dragsted skriver ganske vist, at han tror på en anden verden. Men den er meget svær at få øje på i beskrivelsen af en tagterrasse i en boligforening på en nybygget ø i Københavns havn anno 2042.

Dragsted skriver, at han ikke mener, at historien er forbi. Det lyder ellers meget, som om det er tilfældet. Det handler kun om Danmark, hvor godt det i virkeligheden går her i landet, at den danske arbejderbevægelse på mange måder har fat i den lange ende, at andelsbevægelsen også er en del af historien om velfærdssamfundet, som er så meget bedre end det, alle de andre har. Det siger Bernie Sanders selv. Og så hører vi ellers ikke mere om de andre. Kolonialisme, racial kapitalisme og international arbejdsdeling fylder ikke meget. Det er åbenbart ikke en del af det socialistiske projekt at forholde sig kritisk til afgørende fænomener i verden.

Der er ikke meget klassekamp over projektet. De eneste partier, der i dag har noget, der minder om en massebase, er de forskellige senfascistiske partier, der effektivt opildner til xenofobi og islamofobi i en diffus social medieoffentlighed.

Forbindelsen mellem gaden og Folketinget er blevet klippet over. Hvis det 20. århundrede var massepartiernes tidsalder, er det 21. århundrede den langsomme tømning af det politiske skuespil, hvor færre og færre engagerer sig i politiske partier og kun lader sig mobilisere, når der en gang imellem skal afgives en stemme. I en senkapitalistisk influencerkultur er politik forvandlet til identitet. Og socialisme til en drøm om lejligheder med tagterrasser og delebiler til danskerne.

En ny opstandsbølge

For at skære det ud i pap: Politiske partier og det politiske system med dets højre-venstre-dikotomi, som vi kender det fra Den franske revolution og frem, fremstår i dag kun som en blokering af enhver mere radikal omlægning af samfundet. Men der sker heldigvis også andre ting. De fylder desværre intet i Dragsteds bog. Men tiden siden 2011 har set en diskontinuerlig, men vedvarende opstandsbølge rulle over verden. Det er en spøgelsesagtig revolution, som ikke kræver frihed, lighed og broderskab, som de borgerlige revolutioner gjorde i perioden efter 1789, og heller ikke forestiller sig revolutionen som en socialisering af produktionen, som Lenin og Trotskij gjorde i 1917. Der er noget andet ude at gå i de igangværende opstande. Noget som ikke kan medieres af politiske partier, men går videre og dybere. Det er derfor, de gennemgående omkvæd i opstandene afviser det politiske system: *Que se vayan todos!* (Alle skal gå af.)

Alle de ekskluderede vil have noget andet, og de fleste steder er resterne af den etablerede arbejderbevægelse intet andet end zombieformer, der forsøger at hægte sig på protesterne

og taler et anakronistisk sprog om medejerskab og demokrati. Som om kapitalakkumulationen lader sig styre og ikke per definition skaber mere elendighed end fremgang og vækst.

Hvis socialisme skal betyde noget som helst i dag, skal den indeholde et eksplicit antinationalistisk perspektiv. Det giver ikke mening at tale om socialisme i Danmark uden at tale om indsatte i USA, migrantarbejdere i Kina, de revolutionære i Syrien og alle de mange proletarer, der smides ud af kapitalens metabolisme og derfor går på gaden og afviser den koloniale modernitets verdensorden. En socialisme af i dag skal være international, og den skal orientere sig mod de opstande, der finder sted i verden.

I 2019 fandt der protester og opstande sted alle mulige steder fra Frankrig til Sudan. Coronapandemien så en kort overgang ud til at bremse den nye opstandscyklus, men George Floyd-protesterne gjorde hurtigt det indtryk til skamme. Det er alle de oprørske proletarer, der for en stor dels vedkommende er blevet skubbet ud af lønarbejdet, vi skal sætte vores lid til. De er i gang med at afvikle den gamle verden, inklusive dens mest overudviklede dele som 'den nordiske socialisme'. Det er dem, der kommer til at definere den nye socialisme.

Mikkel Bolt er professor i politisk æstetik på Københavns Universitet og forfatter til en række bøger, deriblandt Krise til opstand og På råbeafstand af marxismen. Til november udkommer Late Capitalist Fascism.